

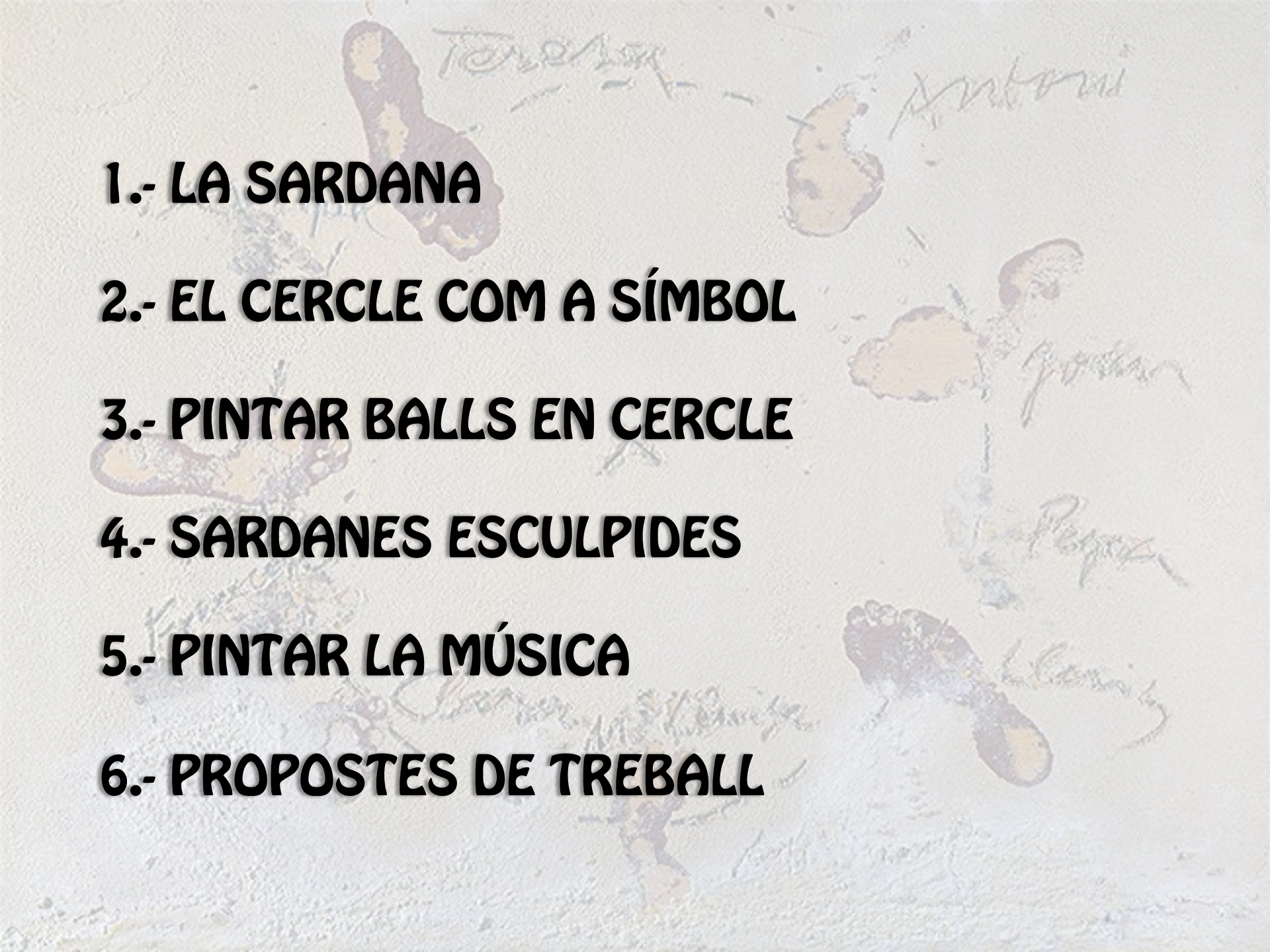

A. T. V. 3071 —
S. Feliu de Guíxols
Ballant sardanes

SANT FELIU DE GUÍXOLS A RITME DE SARDANA

**PROPOSTES DE PLÀSTICA
PER A CI I CM DE PRIMÀRIA**

**Rosa Maria Bordas i Rourich
TALLERS D'HISTÒRIA 2019-2020**

1.- LA SARDANA

2.- EL CERCLE COM A SÍMBOL

3.- PINTAR BALLS EN CERCLE

4.- SARDANES ESCULPIDES

5.- PINTAR LA MÚSICA

6.- PROPOSTES DE TREBALL

1.- LA SARDANA

**La sardana és una dansa catalana.
Es balla agafant-se les mans i formant una
rotllana.**

**Si la ballen moltes persones, la rotllana serà molt
gran. Si la ballen poques, la rotllana serà més
petita. Però sempre tindrà la forma d'un cercle.**

Sardanes a la plaça de braus de Sant Feliu de Guíxols
(actualment desapareguda), als anys 60.
AMSFG. Fons Narcís Masferrer (Autoria: Jordi Budó)

1.- EL CERCLE COM A SÍMBOL

El cercle no té principi ni fi. Quin peu és el primer o l'últim en aquest cercle de nens?

Al no tenir principi ni fi, diem que és una forma perfecta. Per això, el cercle representa l'infinit, Déu o el cicle de la vida.

Antigament el cercle representava el sol, principi de vida.

Stonehenge. Menhirs circulars a Wiltshire, Gran Bretanya, cap al 5000 AC. S'hi celebraven rituals, cerimònies funeràries i també era un observatori astronòmic. Tots els seus eixos s'orienten cap al solstici d'estiu.

Els bruixots o xamans tocaven un tambor rodó o es posaven al centre d'un cercle dibuixat a terra per invocar els esperits.

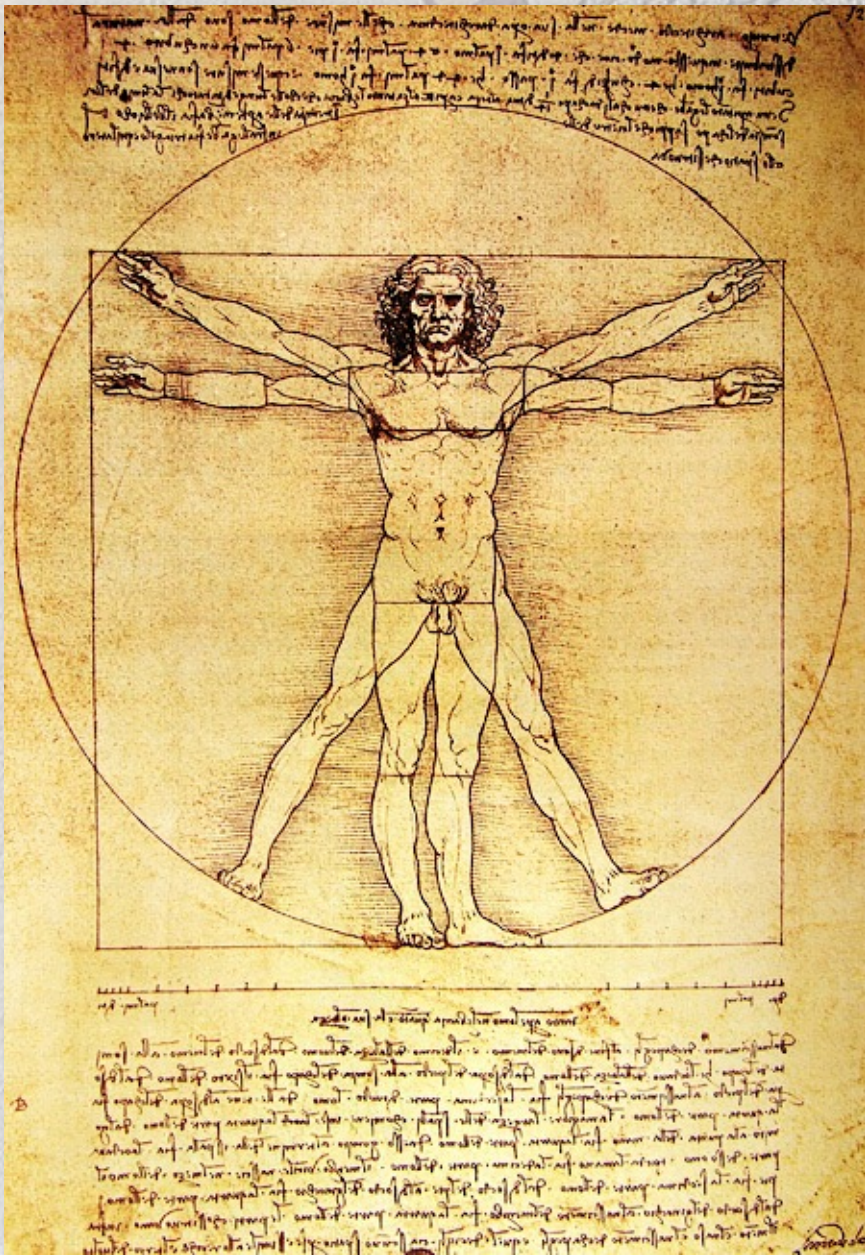
**L'ouroboros, la
serp o drac
que es
mossega la
cua,
representa el
cicle de la vida.
(Néixer,
créixer, morir i
tornar a
néixer).**

**Aquest
tapís rodó
representa
els set dies
de la
creació del
món
segons la
Bíblia.**

Tapís de la Creació. Anònim. Finals s. XI.
Museu Capítular de la Catedral de Girona.

**Leonardo da Vinci
(1452-1519), va
dibuixar l'home dins
d'un cercle perquè
per a ell era l'ésser
més perfecte de
l'univers.**

**A principis
del segle XX,
Vassily
Kandisky, va
fer moltes
pintures
inspirades en
el cercle.**

V. Kandinsky
(1866-1944)
*Quadrats amb cercles
concèntrics. 1913*

V. Kandinsky
(1866-1944).
Alguns círculos.
1926

2.- PINTAR BALLS EN CERCLE

A Catalunya, fa uns 500 anys que ballem sardanes, encara que la manera de ballar-les ha canviat en el temps.

Però altres danses es ballen també en cercle i des de ben antic.

**Us sembla fàcil pintar gent ballant en cercle?
Alguns pintors ho han intentat, de maneres molt diferents.**

**Botticelli va pintar així
les tres gràcies (tres
deesses). Ballen en
rotllana per celebrar
l'arribada de la
primavera. Veieu com
es mouen?**

Sandro Botticelli (1445-1510)
La primavera (detall). 1492

**Brueghel va pintar un dia de festa en una granja.
Us sembla una festa alegre? Per què?**

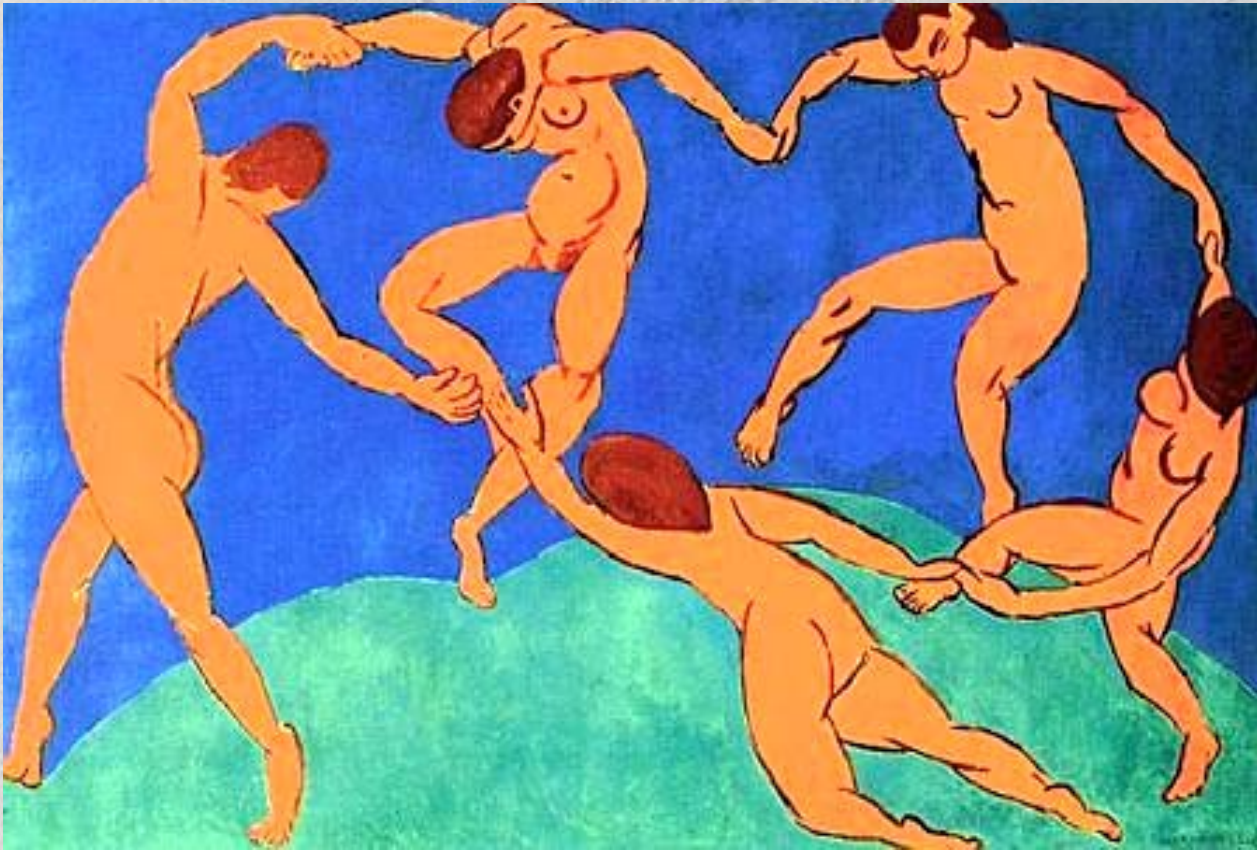

Pieter Brueghel el Vell (1525-1569) *Ball a la granja*. 1568

Veieu el vent com mou els arbres? Veieu com giren les nimfes, com formen un remolí?

William Gale (1823-1909) *El ball de les nimfes*. 1855

Henri Matisse
(1869-1954)
La danza. 1910

**Es mouen aquests ballarins o estan quiets?
Matisse els pinta de color taronja, un color viu i
ple d'energia. El verd i blau del fons us semblen
colors tranquils?**

Henri
Matisse
(1869-1954)
La música.
1910

**Matisse també va pintar els músics.
Tal com estan col·locats, semblen notes musicals
en un pentagrama.**

**Aquests ballarins que
pinta Picasso, quina
música ballen? Una
música animada o
una música lenta?**

Pablo Picasso
(1881-1973)
Els tres ballarins.
1925

**Picasso va dibuixar aquestes dues sardanes
juntament amb un colom, símbol de la pau. Quina
de les dues és la més moguda?**

Sardana d'infants

**Creieu que
són feliços
aquests
infants ballant
la sardana?**

Antigament es creia que la sardana era un ball de bruixes. Així se les imagina Dalí ballant en una nit estrellada. Com us les imagineu, vosaltres?

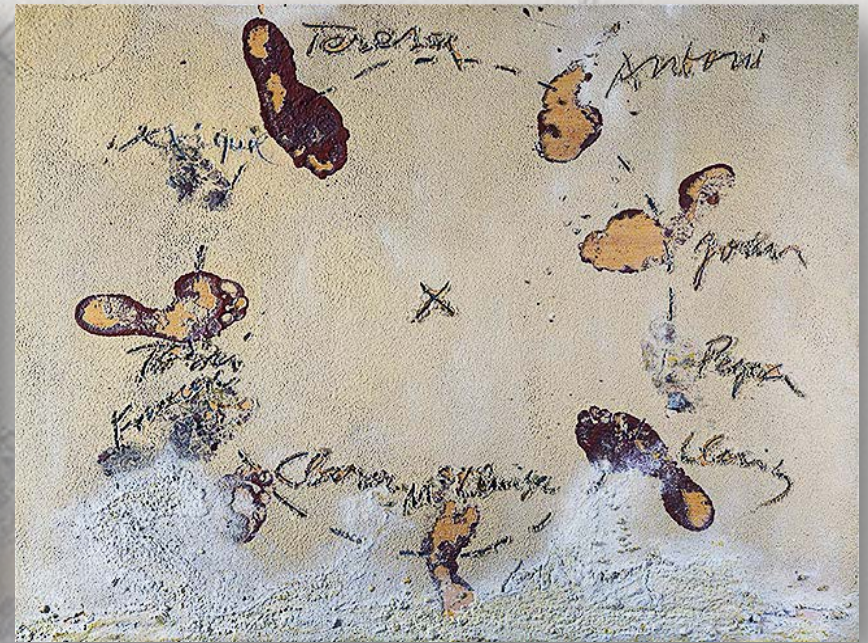

Salvador Dalí
(1904-1989)
*La sardana
de les
bruixes. C.*
1920

Tàpies té una manera ben diferent de pintar una sardana: amb les empremtes dels peus dels dansaires, el dibuix de la rotllana i els números amb què es compta i reparteix. Us agradaria fer el mateix?

Antoni Tàpies (1923-2012)
Sardana-Cercle de peus. 1972

Antoni Tàpies (1923-2012)
La Sardana. 1972

**El fotògraf F.
Català-Roca,
en canvi,
retrata una
sardana des
de molt
amunt.
Formen un
cercle gairebé
perfecte.**

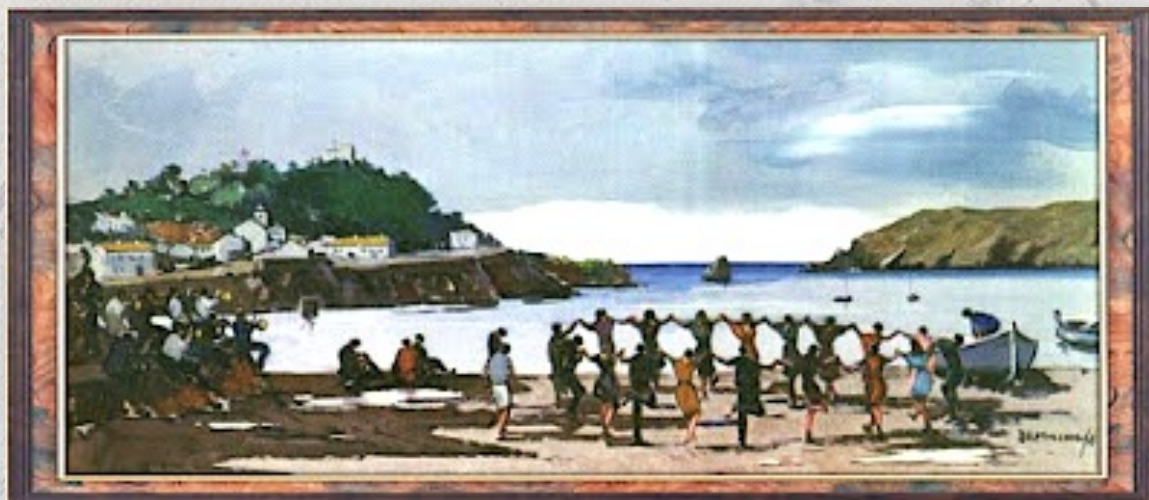
Francesc Català-Roca (1922-1998)
Sardana en el parc de la Ciutadella. 1955

**Molts pintors han
pintat sardanes arreu
de Catalunya.**

Xavier Nogués
(1873-1941)
La sardana. 1939

Rafael Durancamps
(1891-1979)
Sardanes a Cadaqués.
1945

**Olga Sacharoff
va pintar
aquesta
sardana en un
petit poblet.
Sembren molt
concentrats!**

Olga Sacharoff (1889-1967)
Sardana.

Dues pintures d'estil naïf.

Juan Blancafort

Bailando la sardana en un pueblo catalán.

1978

Alain Vilacèque

Colliure en fêtes. 2009

**Un aplec a Sant Feliu i
una Festa Major
pintada amb colors vius
i alegres.**

Ramón Motjé
Aplec de Sant Feliu de Guíxols. 1999

Jaume Carbonell
Festa Major. 2001

3.- SARDANES ESCULPIDES

A molts pobles i ciutats de Catalunya hi podem veure monuments dedicats a la sardana.

També es fan petites escultures artesanals de sardanes amb materials molt diversos.

Monument a Juli Garreta.
Obra de Enric Monjo i García.
Sant Feliu de Guíxols.

Inauguració del monument a
Juli Garreta, l'agost del 1932.
Hi assistiren el president
Francesc Macià, el conseller
de Cultura Ventura Gasol i
Josep Irla, comissari delegat
de la Generalitat de Catalunya
a Girona.

Monument a la sardana.
J. Cañas. Barcelona.

Monument a la sardana.
Marcel Martí, 1988.
La Bisbal d'Empordà.

martinesodaigui

Al sardanista. Francesc Ros, 1999.
Blanes.

Monument a la sardana: “És
la dansa sencera d’un poble
que estima i avança donant-
se les mans”.

Roser Garriga i Pujol.
Molins de Rei.

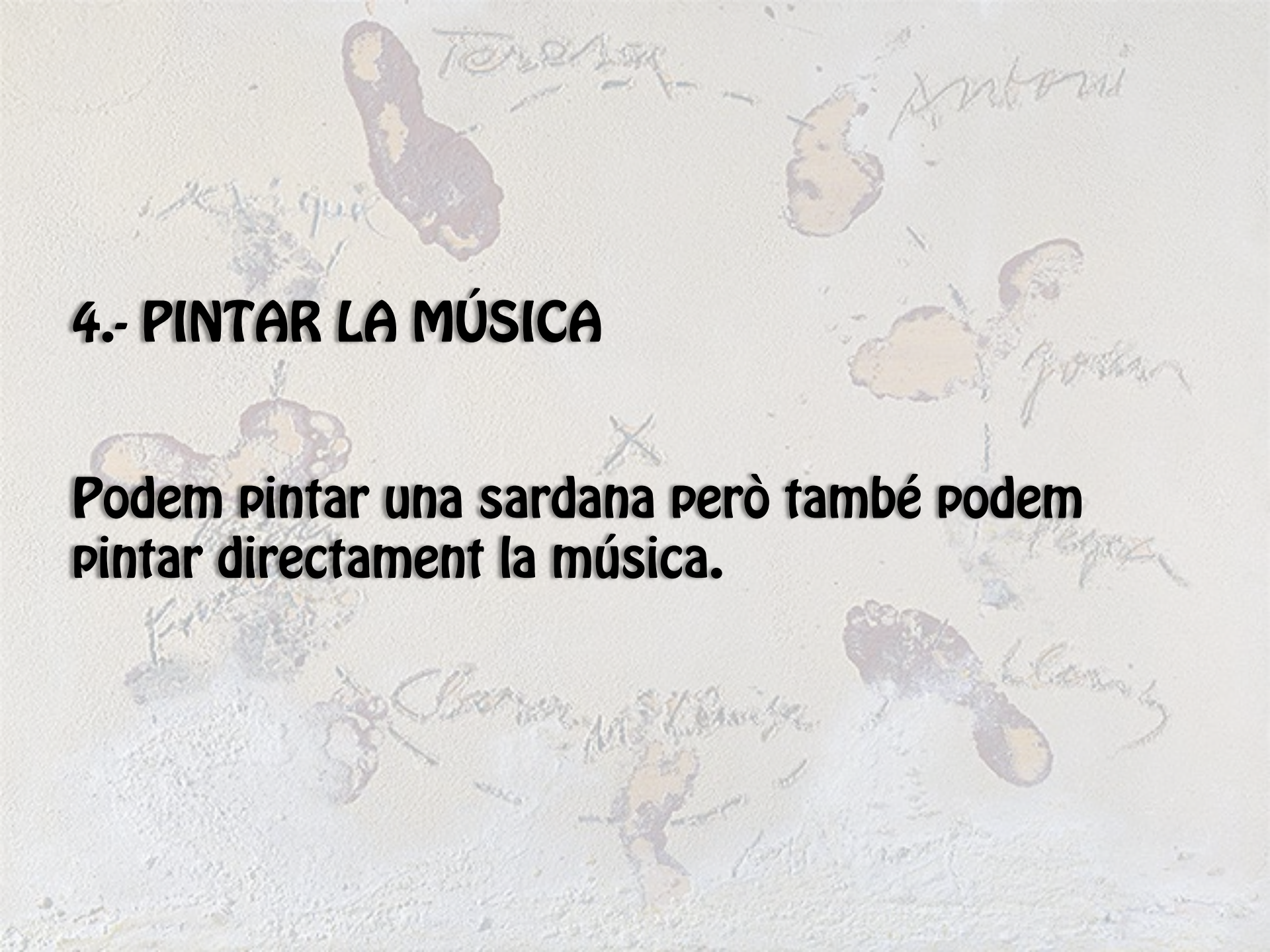
Canelobres de plata (9,50 x 16,50 cm)
Salvador Dalí. 1966

Petita sardana de ceràmica pintada.
Autoria desconeguda.

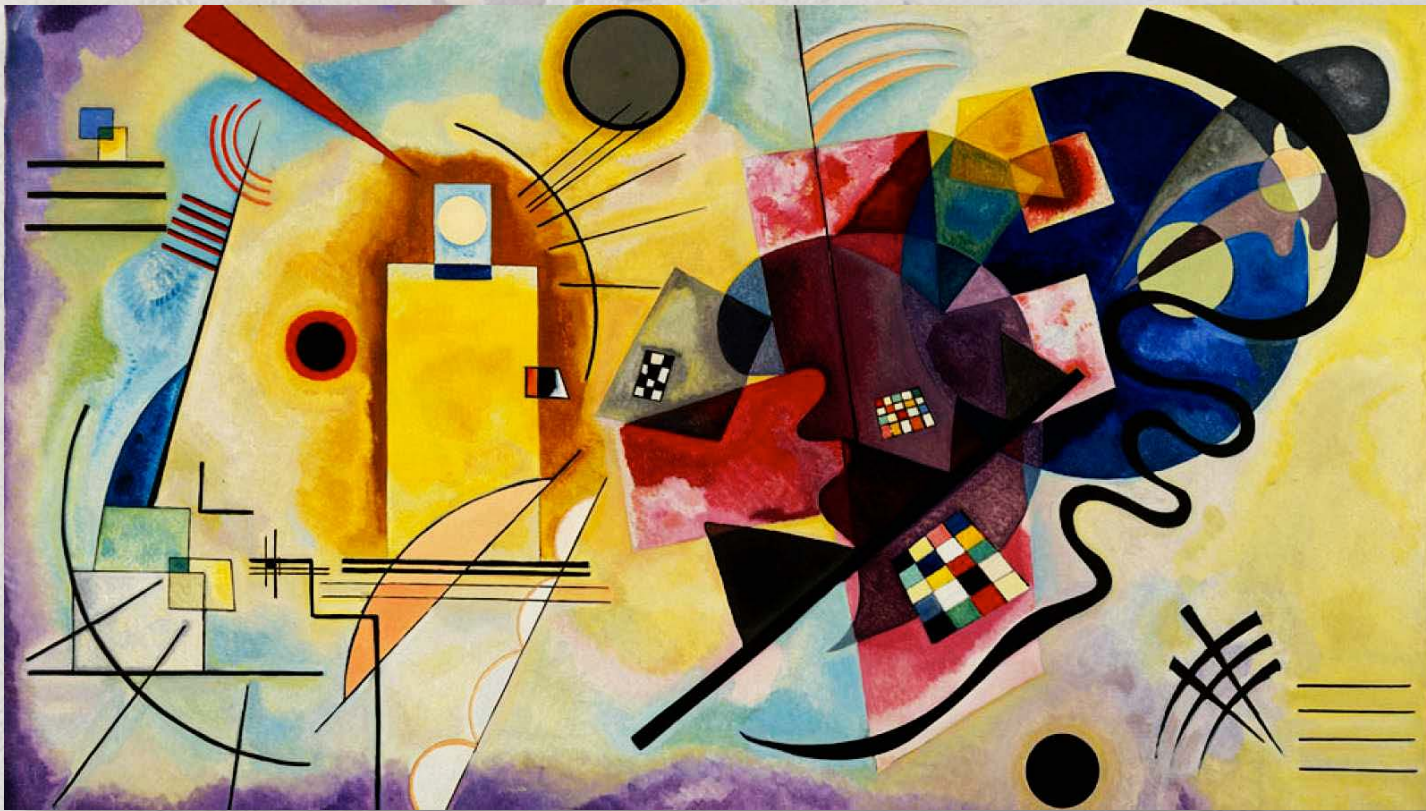
Josep Almar, Ratpenat de Mascanada, artista guixolenc polifacètic, ha fet diverses escultures de petit format, amb material reciclat, dedicades a la sardana.

The background of the slide is a faded, light-colored image of a sardana dance. Several names are written in a cursive script around the dance figures, including 'Teresa', 'Antoni', 'Joaquim', 'Francesc', 'Clara', 'Marta', 'Lluís', and 'Miquel'.

4.- PINTAR LA MÚSICA

Podem pintar una sardana però també podem pintar directament la música.

V. Kandinsky
(1866-1944)
*Groc, vermell,
blau.* 1929

Kandinsky tenia un do especial: quan escoltava música, la veia de colors. Això el va portar a entendre la pintura com una simfonia de formes i colors.

V. Kandinsky
(1866-1944).
*Composició
VII*, 1913.

I també a preguntar-se a què sonaven els colors.

El **vermell** sonava per a ell com els tons clars d'un violí.

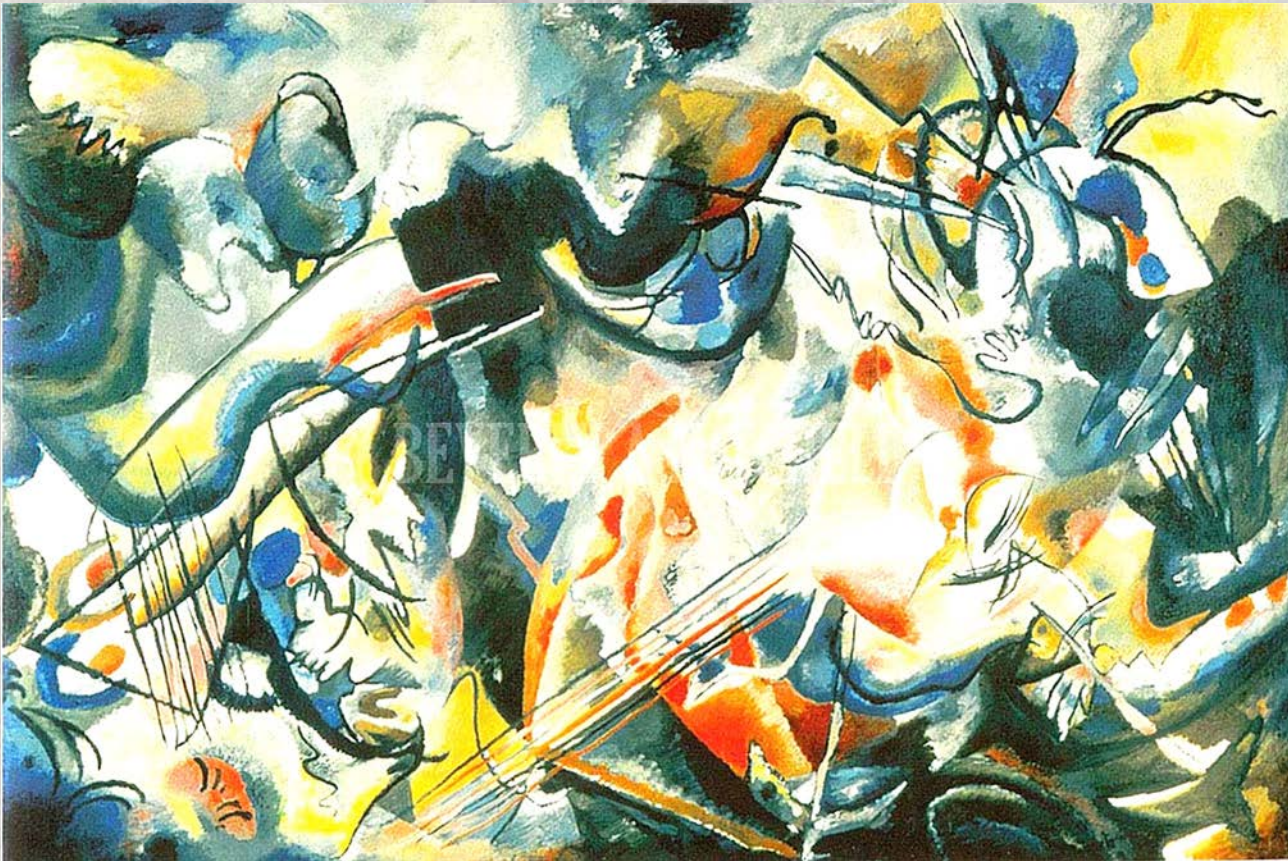
El **taronja** com una campana, una viola o la veu d'un baríton.

El **groc** com una trompeta o un clarinet.

El **verd** com els tons tranquils i profunds d'un violí.

El **blau** com una flauta, un violoncel o un orgue.

El **violeta** com el corn anglès, la gaita o el fagot.

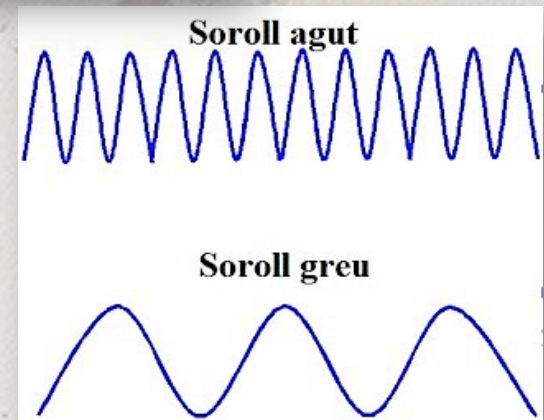
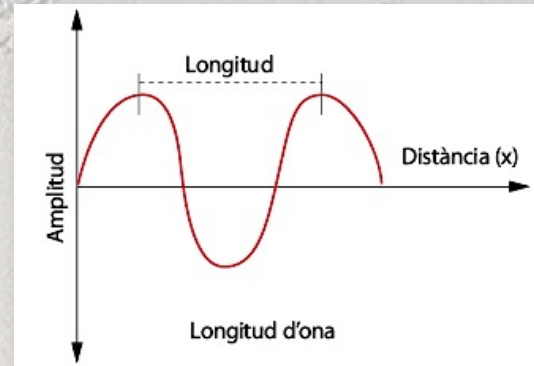

V. Kandinsky
(1866-1944).
Composició VI,
1913

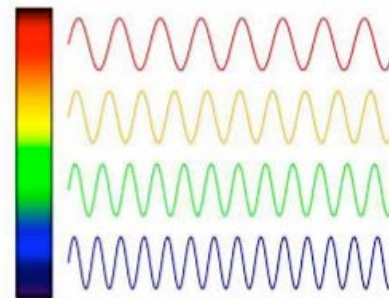
El blanc no li sonava a res. És un silenci ple de possibilitats.
I el negre era la pausa abans de que comencés un altre món.

Kandinsky va fer totes aquestes associacions a partir del que ell sentia.

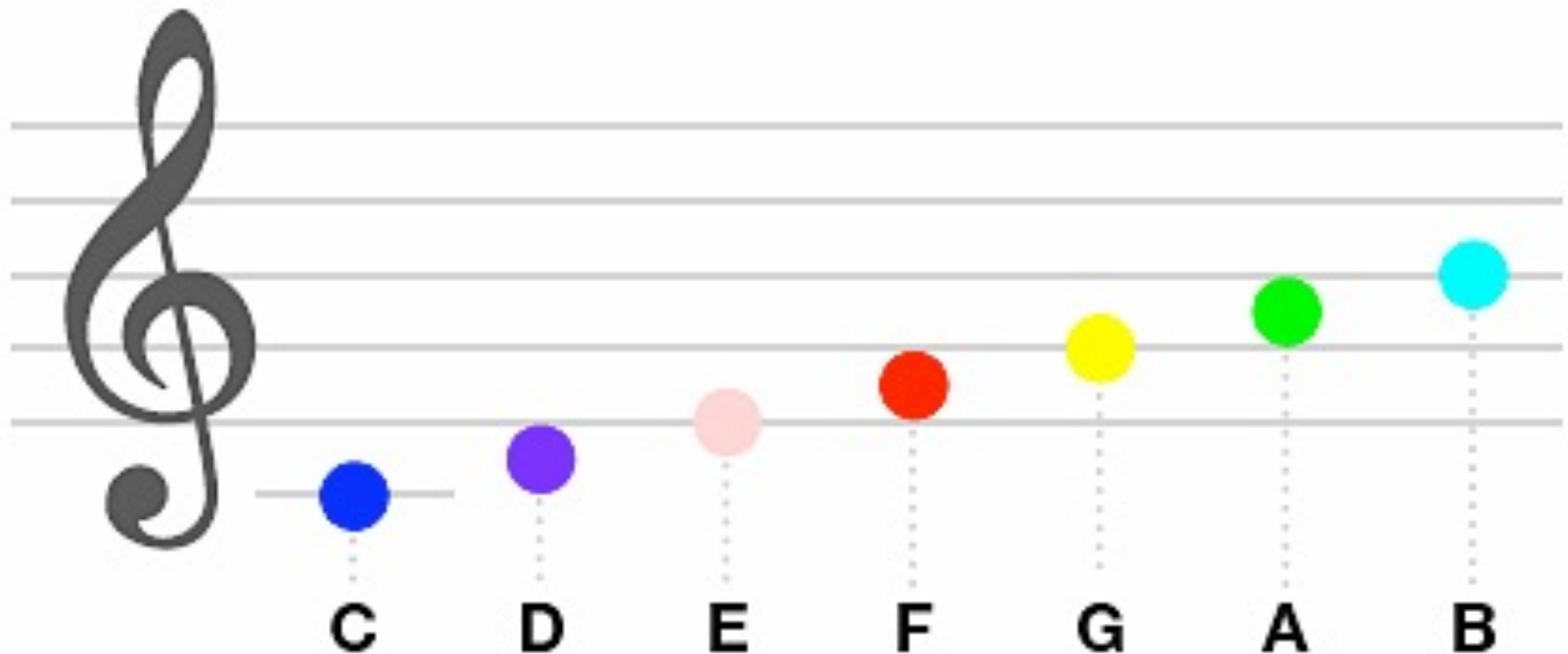
Avui en dia sabem, gràcies a la ciència, que cada color és una ona de llum més o menys llarga i cada so és una ona sonora més o menys llarga.

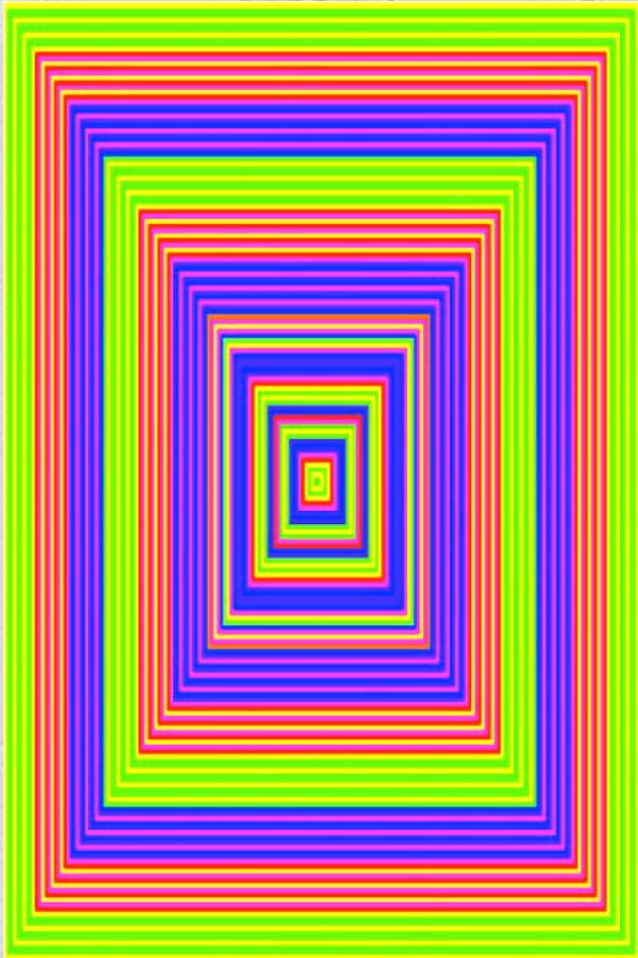
El color és llum. La llum és un determinat tipus d'energia: electromagnètica. Aquesta energia pren la forma d'ones.

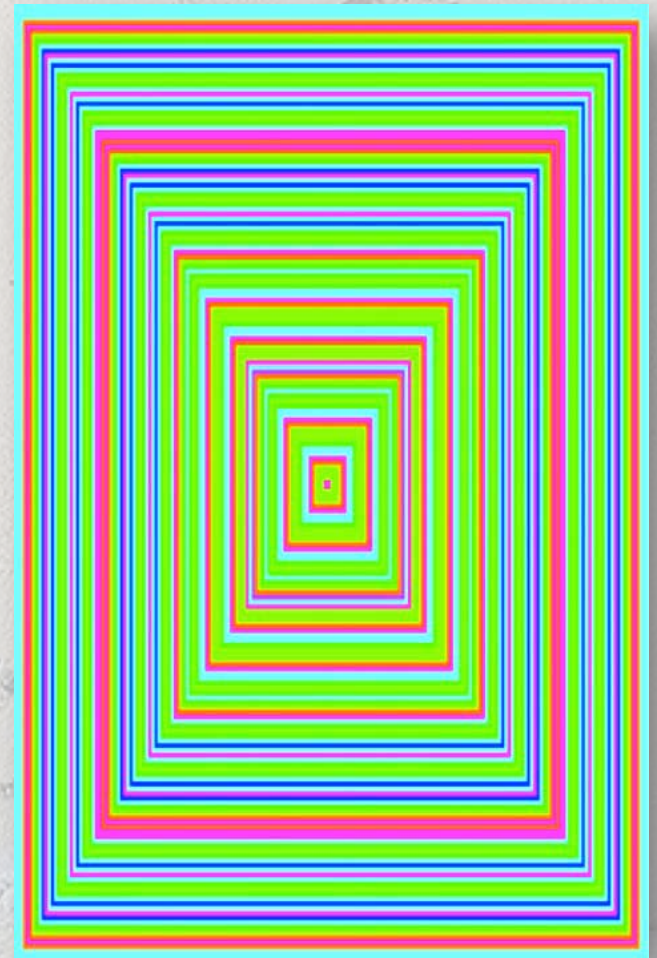
Per tant, a cada ona de color li correspon una ona de so o nota musical. El do és blau, el re lila, el mi taronja, el fa vermell, el sol groc, el la verd i el si blau clar.

D'aquesta manera podem convertir la música en colors, com va fer l'artista Neil Harbisson.

N. Harbisson,
J.S. Bach. *Tocata
i fuga en re
menor*
traduïda a color.

N. Harbisson,
A. Vivaldi,
La primavera
traduïda a
color.

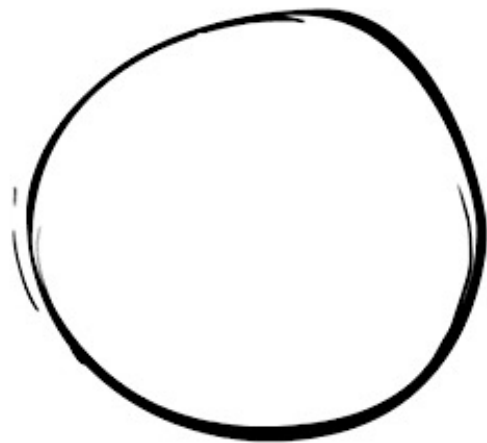
5.- PROPOSTES DE TREBALL

Per cada apartat tractat proposo una sèrie d'exercicis que, com sempre, són merament orientatius.

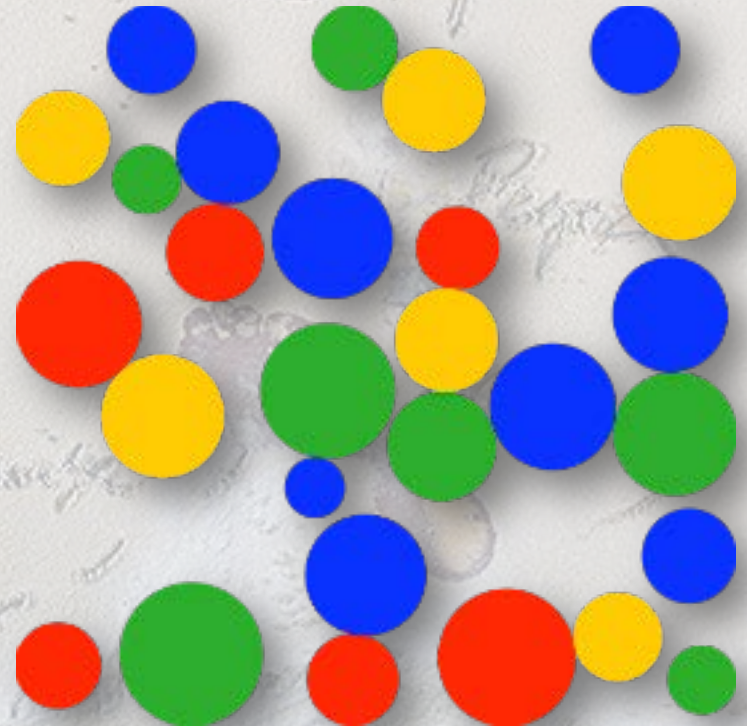
1.- El cercle com a símbol.

Hem vist que el cercle és considerat símbol de perfecció.
Però no és fàcil traçar un cercle sense l'ajut d'un compàs.

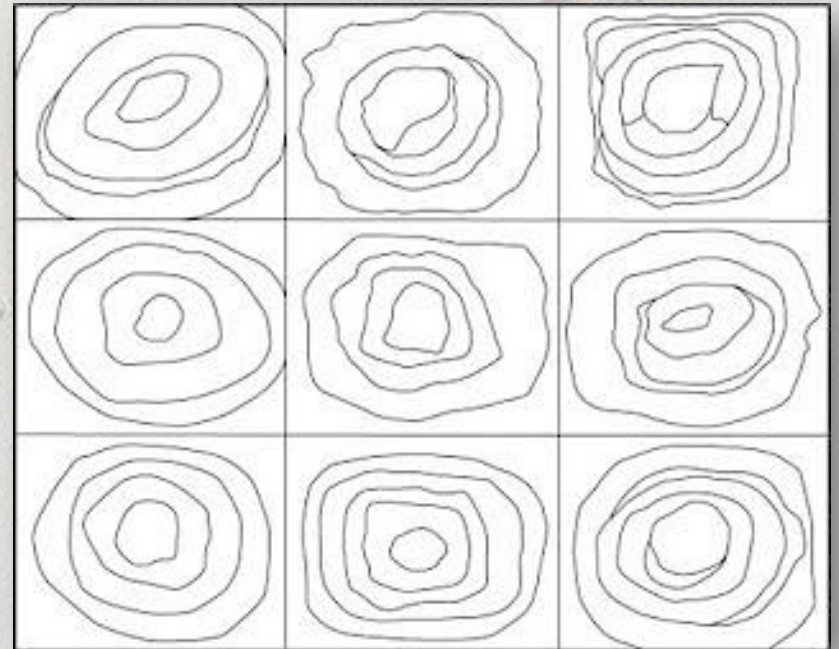
Ho provem? Els retallem, enganxem i acolorim?

Circle

També podem traçar cercles dins d'un cercle, com va fer Kandinsky, i acolorir-lo amb els colors que ens agradin més.

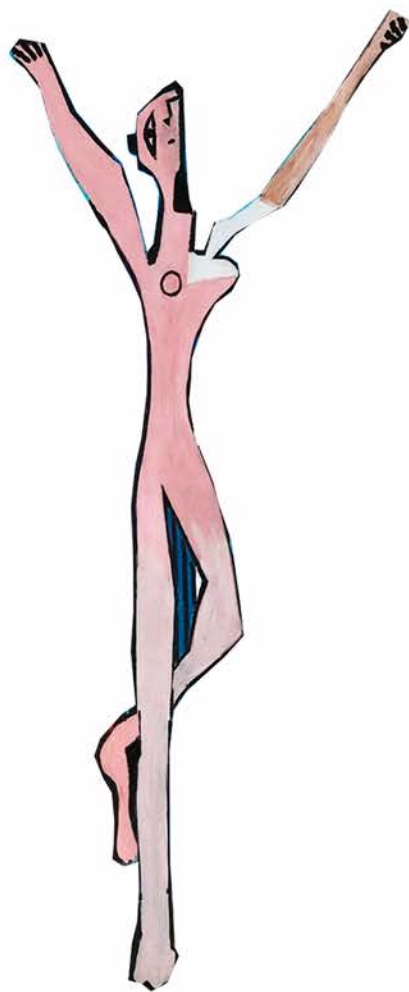

2.- Pintar balls en cercle i sardanes

Quina de les pintures que hem vist sobre balls en cercle i sardanes ens ha agradat més? En quina ens inspirem per dibuixar i pintar la nostra sardana?

També podem triar un dels personatges i crear la nostra rotllana a partir d'ell.

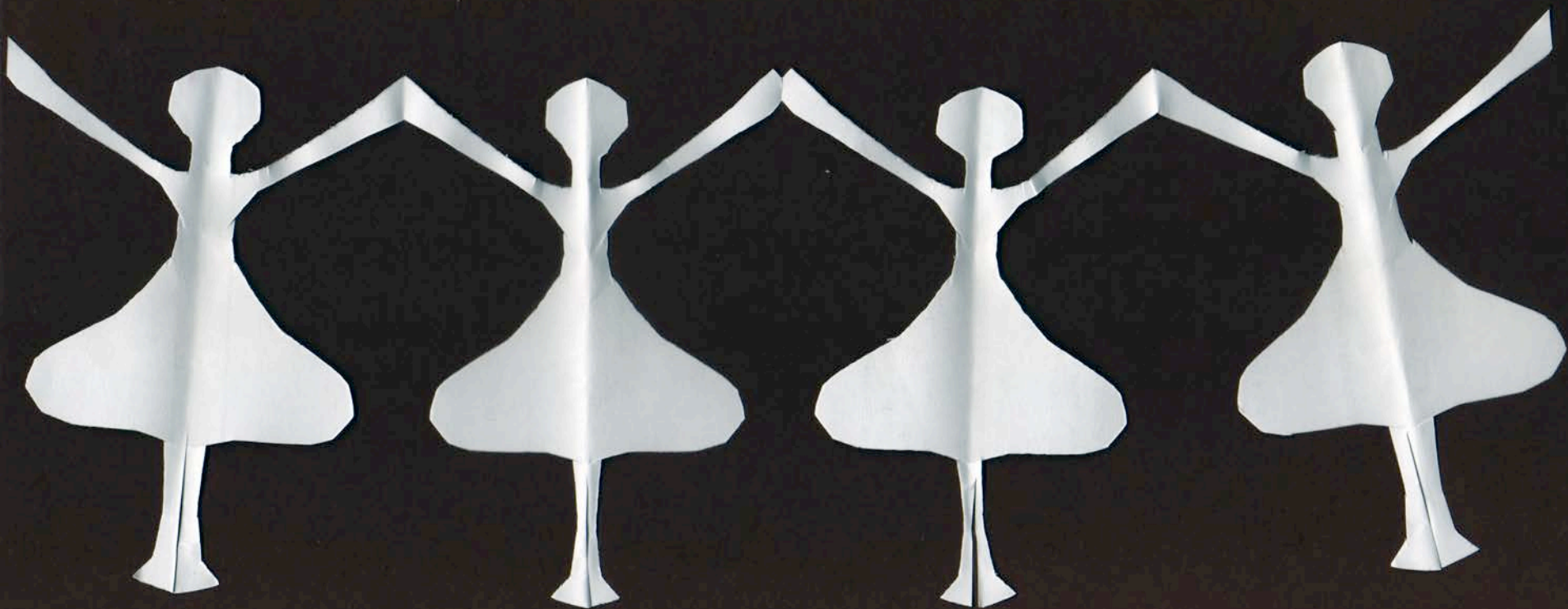

3.- SARDANES ESCULPIDES

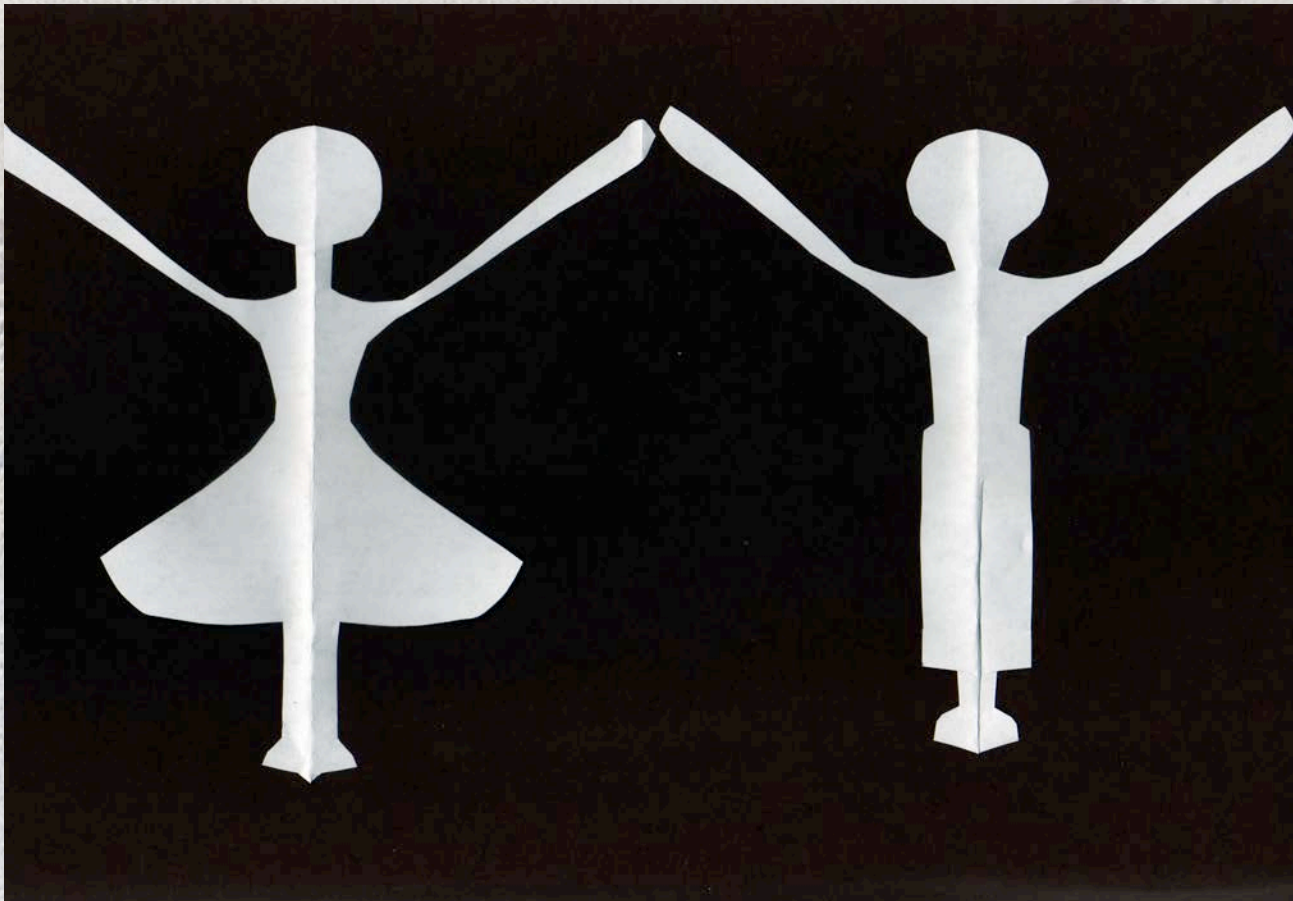
Hi ha escultures grans i escultures petites. Nosaltres podem començar per les petites. Hi ha moltes maneres de fer sardanes en volum.

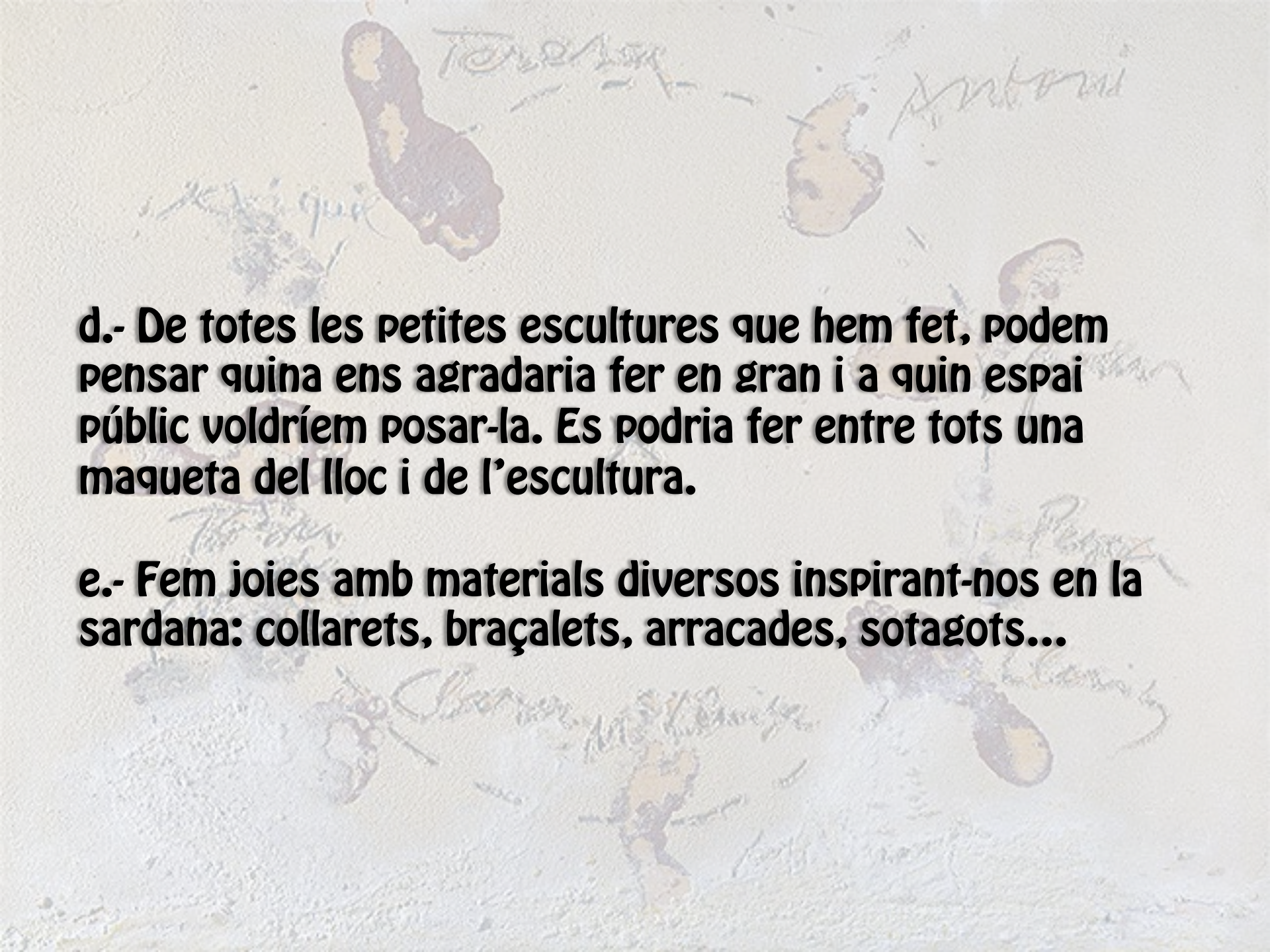
a.- Podem fer-les amb fang, plastilina, paper maché o material de reciclatge...

b.- O bé pleguem un full o cartolina A4 o A3 per la meitat i el pleguem de nou dues vegades més i retallem amb tisores una figura amb els braços alçats. Al desplegar-ho tindrem una petita sardana de quatre dansaires.

c.- També podem plegar un full o cartolina A4 per la meitat i retallar un sol dansaire. Després l'acolorim i l'ajuntem amb els que ha fet la resta de la classe per fer una gran sardana.

d.- De totes les petites escultures que hem fet, podem pensar quina ens agradaria fer en gran i a quin espai públic voldríem posar-la. Es podria fer entre tots una maqueta del lloc i de l'escultura.

e.- Fem joies amb materials diversos inspirant-nos en la sardana: collarets, braçalets, arracades, sotagots...

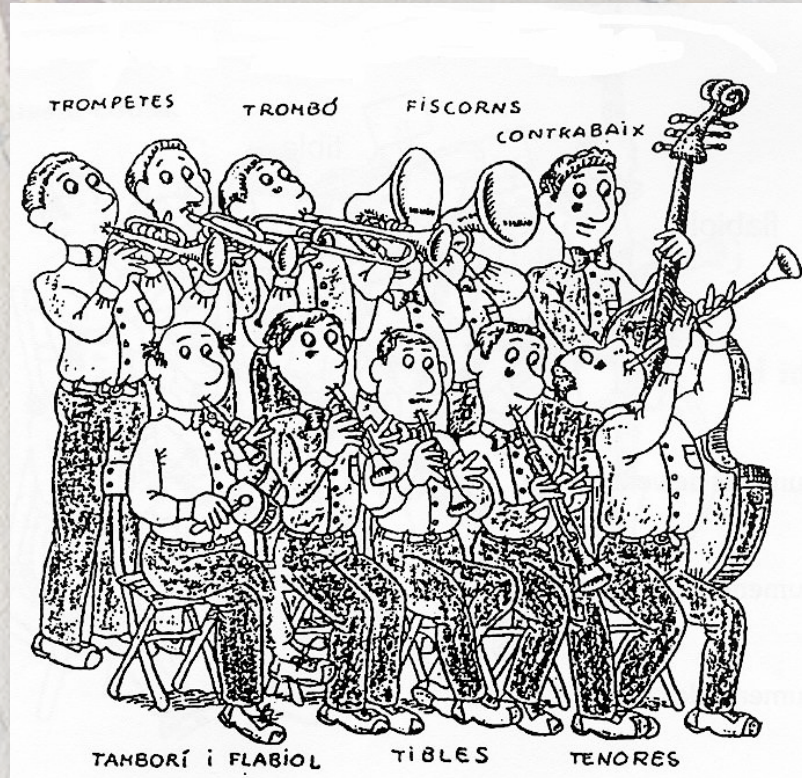
4.- PINTAR LA MÚSICA

Hem vist que podem pintar directament la música, que podem traduir els sons a colors. Ho podem fer de diferents maneres.

a.– Escoltem els instruments de la cobla d'un en un i triem el color que creiem que li correspon millor. Posem en comú el que cadascú ha triat per veure similituds i diferències.

A la pàgina web

<https://portalsardanista.cat>>vídeos>Sonoritat dels instruments, podreu escoltar com sona cadascun d'ells.

Els instruments de la cobla. Dibuix de Pilarín Bayés.

2.-Escollim una sardana. L'escoltem (tota o un fragment).

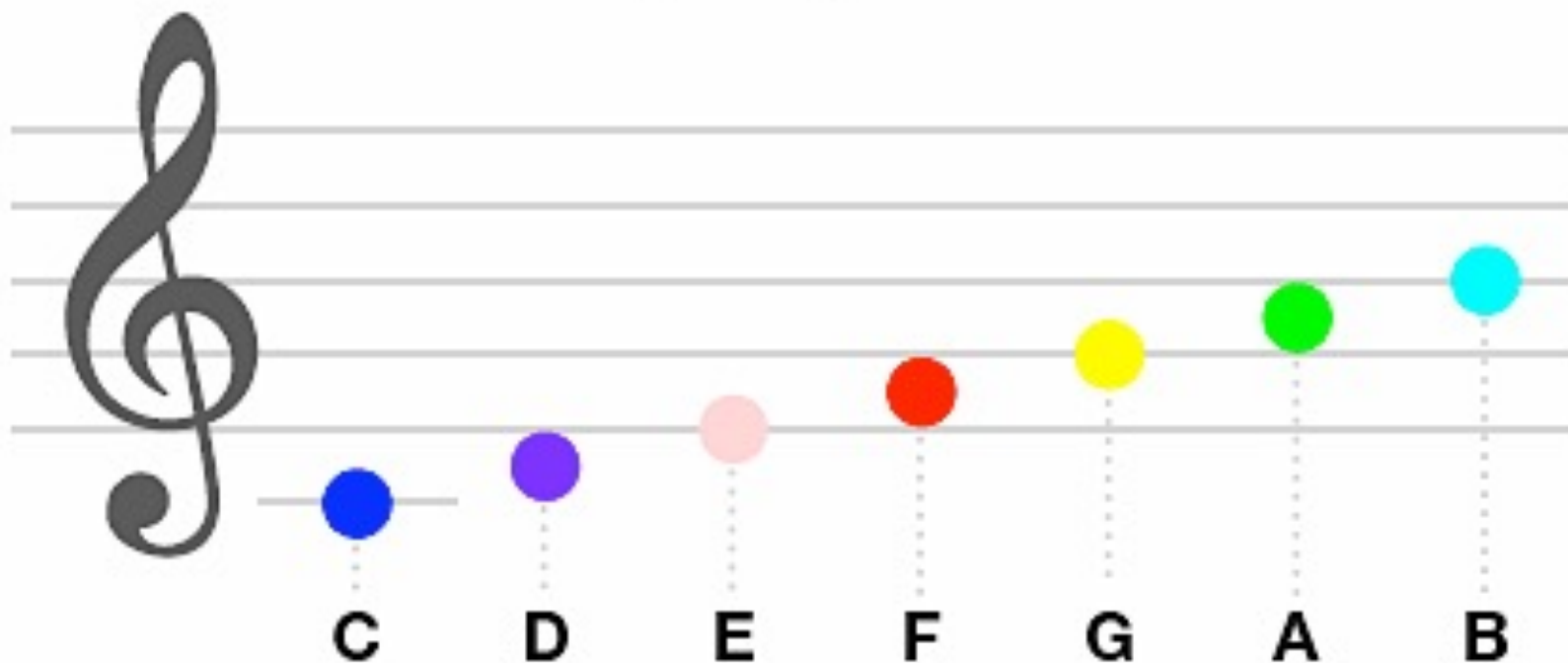
Preparem els colors que abans hem triat per a cada instrument. Preparem els pinzells i el paper.

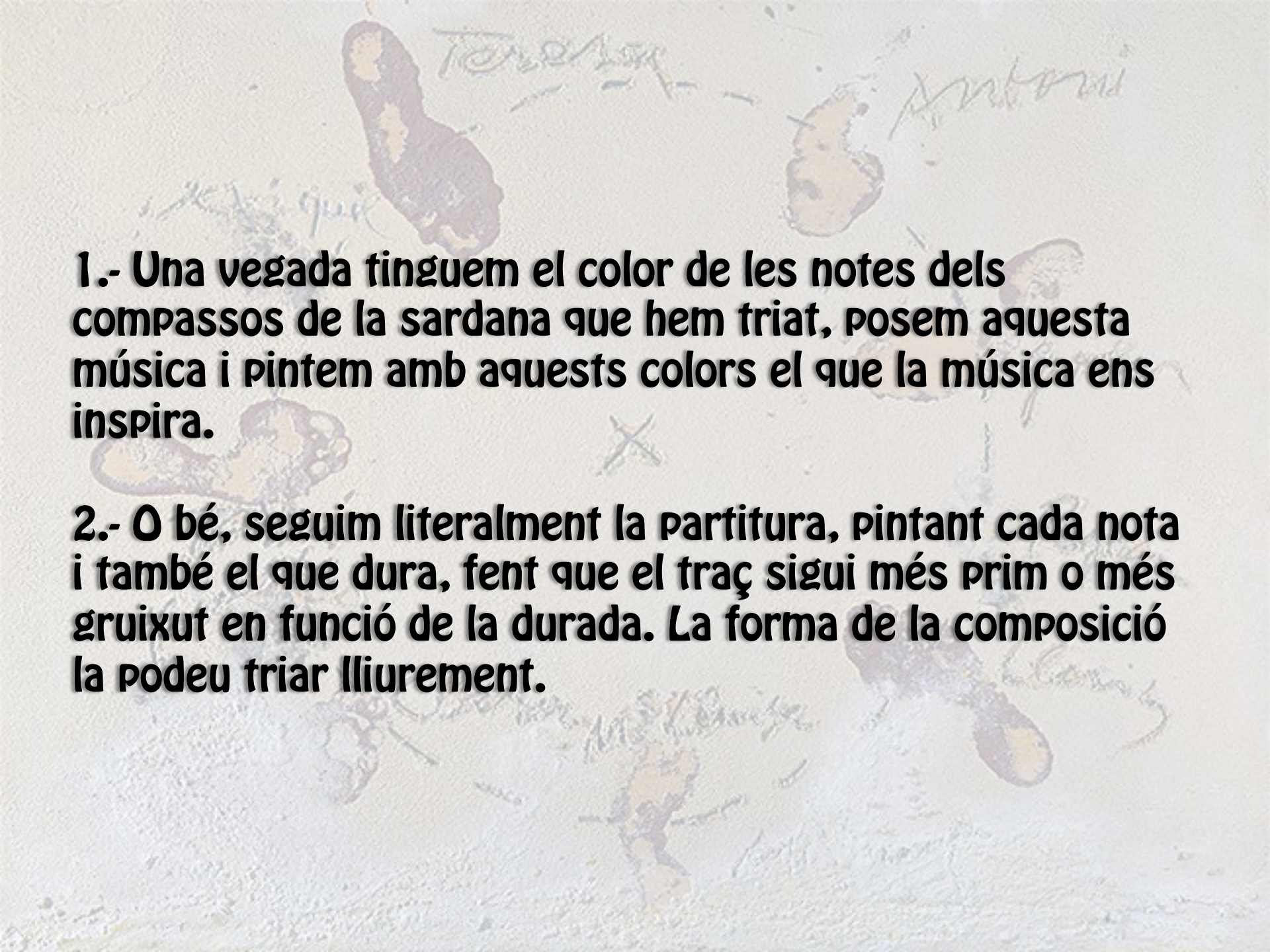
Tornem a posar la sardana i mentre l'escoltem pintem lliurement el que ens inspira.

Posem en comú els resultats i comentem les similituds i diferències.

Podem posar-los tots junts, fer un mosaic amb tots ells. O bé seleccionem els que ens semblin més afins i a partir d'aquí elaborem col·lectivament un projecte de mural basat en la sardana que hem escoltat.

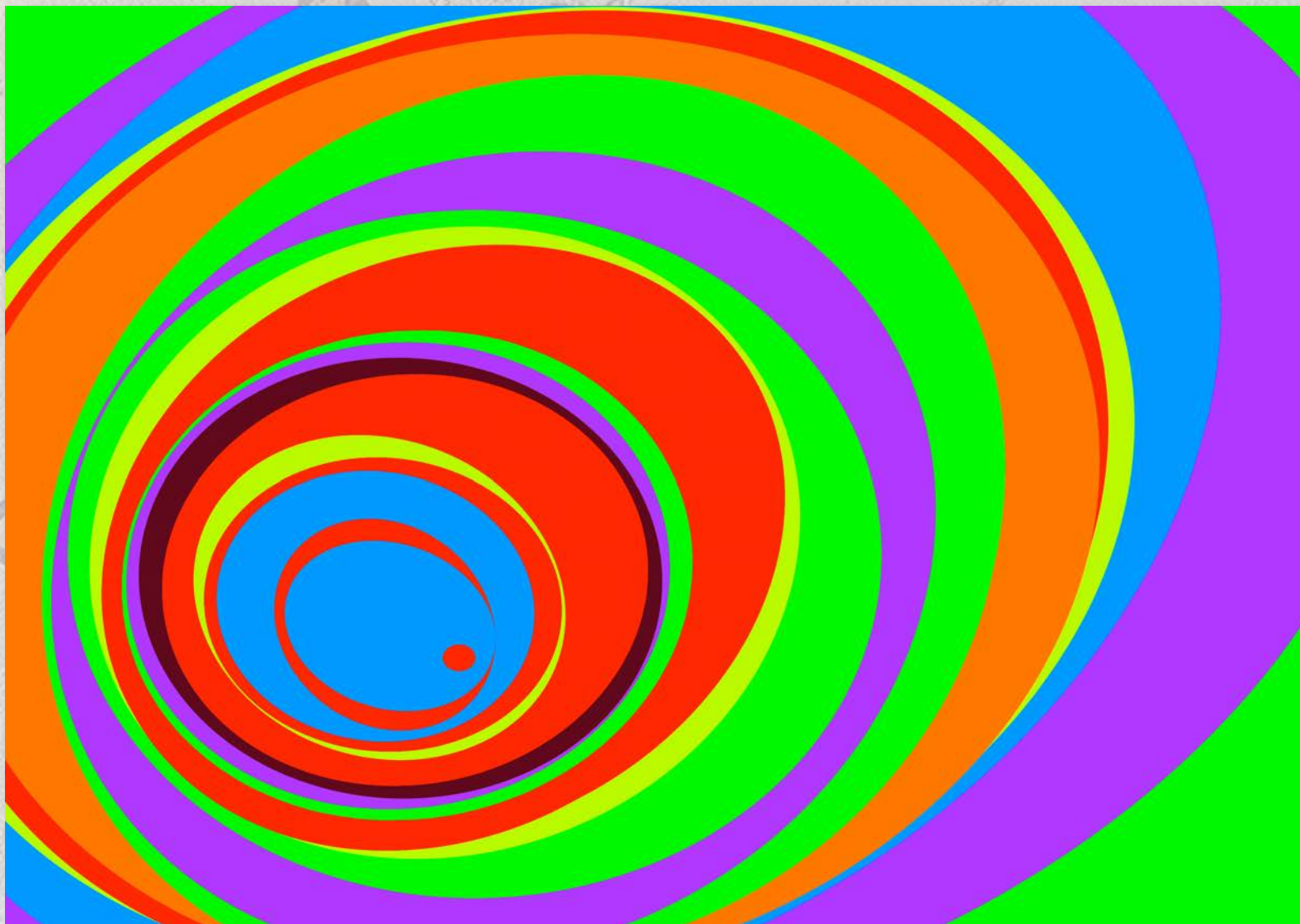
c.- Agafem la partitura d'una sardana, escollim un fragment i el traduïm a colors segons el color de cada nota, com indica el gràfic. Ho podem fer de dues maneres:

1.- Una vegada tinguem el color de les notes dels compassos de la sardana que hem triat, posem aquesta música i pintem amb aquests colors el que la música ens inspira.

2.- O bé, seguim literalment la partitura, pintant cada nota i també el que dura, fent que el traç sigui més prim o més gruixut en funció de la durada. La forma de la composició la podeu triar lliurement.

Composició visual inspirada en els primers compassos de la sardana *Juny* de Juli Garreta. Rosa Maria Bordas. 2019. He respectat el color de cada nota i la durada, però la forma l'he triada lliurement.

p/piano

Suny. (Lardana)

Luli Garreta

Curt.

Handwritten musical score for piano, titled "Suny. (Lardana)" by Luli Garreta. The score is written on two systems of staves. The first system has a treble and bass staff, and the second system has a grand staff (treble and bass). The music is in 6/8 time and features various notes, rests, and dynamic markings like "ff" and "3".

FI